

V Bruseli 4. 8. 2016
COM(2016) 495 final

SPRÁVA KOMISIE RADE A EURÓPSKEMU PARLAMENTU

Desiata výročná správa za rok 2015 o realizácii pomoci Spoločenstva podľa nariadenia Rady (ES) č. 389/2006 z 27. februára 2006, ktorým sa vytvára nástroj finančnej podpory na stimulovanie hospodárskeho rozvoja komunity cyperských Turkov

SPRÁVA KOMISIE RADE A EURÓPSKEMU PARLAMENTU

Desiata výročná správa za rok 2015 o realizácii pomoci Spoločenstva podľa nariadenia Rady (ES) č. 389/2006 z 27. februára 2006, ktorým sa vytvára nástroj finančnej podpory na stimulovanie hospodárskeho rozvoja komunity cyperských Turkov

1. ÚVOD

Nariadenie Rady (ES) č. 389/2006¹ (ďalej len „nariadenie o pomoci“) tvorí základ pomoci určenej komunite tureckých Cyperčanov (ďalej „komunita tC“) a vyžaduje sa v ňom predkladanie výročných správ Rade a Európskemu parlamentu. Táto správa sa vzťahuje na rok 2015.

2. PROGRAMOVANIE POMOCI

Od roku 2006 do konca roku 2015 bolo na operácie podľa nariadenia o pomoci naprogramovaných 402 mil. EUR. V decembri bola na ročný program na rok 2015 vyčlenená suma 32 337 900 EUR². Vo viacročnom finančnom rámci (VFR) na obdobie rokov 2014 – 2020 je stanovená viacročná perspektíva programu so zabezpečením stabilného, každoročného financovania. Program pomoci je však vo svojej podstate dočasný a zameriava sa na uľahčenie znovuzjednotenia Cypru, pričom v nariadení Rady č. 1311/213³, ktorým sa stanovuje VFR, sa umožňuje jeho preskúmanie v prípade, že k znovuzjednoteniu dôjde počas obdobia VFR.

3. VYKONÁVACIE MECHANIZMY

Program je realizovaný v tých oblastiach Cyperskej republiky, v ktorých vláda Cyperskej republiky nevykonáva účinnú kontrolu a v ktorých je uplatňovanie *acquis* dočasne pozastavené v zmysle protokolu 10 Zmluvy o pristúpení. Pomoc je realizovaná predovšetkým prostredníctvom priameho riadenia Európskou komisiou, no niektoré projekty sú riadené nepriamo v rámci Rozvojového programu Organizácie Spojených národov (UNDP) alebo Britskou radou.

Práca Komisie prebieha v špecifickom politickom, právnom a diplomatickom kontexte. Na realizáciu programu sú potrebné *ad hoc* úpravy, pri ktorých sa zachovávajú zásady riadneho finančného hospodárenia. V rámci programov pomoci financovaných zo zdrojov EÚ by za normálnych okolností právny rámec pre rozvojovú pomoc tvorili dohody s vládou krajiny, ktorá prijíma pomoc. Takéto dohody však v oblasti pomoci pre komunitu tC nie je možné uzatvoriť a Komisia sa tak musí spoliehať na to, čo považuje za pravidlá a podmienky platné na miestnej úrovni. Riadenie a zmiernenie s tým spojeného rizika patria k povinnostiam Komisie, pričom súčasťou prijatých opatrení sú intenzívne monitorovanie a podpora pre prijímateľov, revízia platobných podmienok a opatrný prístup k využívaniu bankových záruk. Pomoc zahŕňa nemalú sumu grantovej podpory, čo si vyžaduje riadenie náročné na zdroje.

S cieľom zabezpečiť úspešnú a udržateľnú realizáciu v tomto prostredí sa komunita tC musí po urovaní v plnom rozsahu zapojiť do prípravy na zavedenie *acquis*.

¹ Ú. v. EÚ L 65, 7.3.2006, s. 5.

² Rozhodnutie Komisie C(2014) 9366.

³ Ú. v. EÚ L 347, 2.12.2013, s. 884.

Spolupráca medzi komunitami tureckých a gréckych Cyperčanov je aj naďalej nevyhnutná na dosiahnutie konečného cieľa znovuzjednotenia.

Programový tím využíva kanceláriu na poskytovanie podpory programu EÚ (EUPSO) v severnej časti Nikózie. Zastúpenie Komisie na Cypre zároveň usporadúva zasadnutia, semináre a tlačové konferencie a komunikuje s cyperskou verejnosťou vo všetkých častiach ostrova, okrem iného aj o programe pomoci.

4. VYKONÁVANIE POČAS SLEDOVANÉHO OBDOBIA

4.1. Všeobecný prehľad

Komisia naďalej vykonáva nariadenie o pomoci s hlavným cieľom podporiť znovuzjednotenie. Komisia bola pripravená upraviť program ako následok akýchkoľvek dosiahnutých dohôd a prijala opatrenia na financovanie otvorenia dvoch nových priechodov, ktoré navrhli obaja vedúci predstavitelia ako opatrenie určené na budovanie dôvery.

Činnosti v roku 2015 zahŕňali pokračovanie mnohých etablovaných a úspešných projektov, napríklad opatrení na budovanie dôvery (podpora Výboru pre nezvestné osoby a ochrana kultúrneho dedičstva) a štipendií EÚ. Uzatvorenie zmlúv o rozsiahlej technickej pomoci (TP) vnieslo nový impulz do mnohých oblastí a v období prípravy na urovnanie bude zvlášť dôležitá jednotná technická podpora. Stále existujú veľké nedostatky z hľadiska kapacity prijímateľov. Na to, aby bolo možné zaviesť *acquis*, bude potrebné uskutočniť rozsiahle zmeny, ale komunita tureckých Cyperčanov v súčasnosti už lepšie chápe túto výzvu.

Dôležitým prvkom programu je grantová podpora. Vzhľadom na význam relatívne malých grantov pre väčšinu potenciálnych prijímateľov Komisia aj naďalej hľadá riešenia s cieľom pomôcť zabezpečiť, aby sa granty dostali k prijímateľom včas a účinne. To zahŕňa využívanie externých zdrojov, Komisia preto v programe na rok 2015 rozšírila zložku nepriameho riadenia. Oblúbený program štipendijných grantov bol predĺžený do roku 2020 prostredníctvom novej dohody o delegovaní s Britskou radou.

Neustále problematickou otázkou je zmluva o výstavbe kanalizačnej siete v meste Famagusta, ktorú Komisia vypovedala v decembri 2013 a v prípade ktorej sa spor ani opatrenia smerujúce k ukončeniu projektu doposiaľ nevyriešili. Bojkot zo strany miestnych dodávateľov navyše ovplyvnil verejné súťaže pri ďalších projektoch.

Ku koncu roka sa realizovalo 284 zmlúv. Tento počet v uplynulých rokoch výrazne klesal vzhľadom na dokončenie činností financovaných zo starších programov a na ukončenie alebo zmeny v spôsobe riadenia grantových zmlúv.

Pokiaľ ide o konkrétne aktivity Komisie, Corina Crețu – komisárka pre regionálnu a mestskú politiku zodpovedná za program pomoci – navštívila ostrov v októbri, aby opätovne potvrdila podporu Komisie pre znovuzjednotenie.

Pokiaľ ide o administratívu Komisie, pracovná skupina pre komunitu tureckých Cyperčanov bola na začiatku roku 2015 preradená na Generálne riaditeľstvo pre regionálnu a mestskú politiku. Toto preradenie prebehlo bez zmeny mandátu poskytnutého Komisii podľa nariadenia o pomoci.

4.2. Pokrok podľa cieľov

Celkovým cieľom programu pomoci je uľahčiť znovuzjednotenie Cypru stimulovaním hospodárskeho rozvoja komunity tC s osobitným dôrazom na hospodársku integráciu ostrova, zlepšenie kontaktov medzi týmito dvoma komunitami a EÚ a prípravu na *acquis*. V roku 2015 prebiehali tieto činnosti zamerané na dosiahnutie každého z cieľov nariadenia o pomoci:

4.2.1. Cieľ 1: Rozvoj a reštrukturalizácia infraštruktúry

Po predbežnom prevzatí *telekomunikačných* zariadení siete novej generácie v roku 2014 sa poskytla ďalšia technická pomoc s cieľom dokončiť zavádzanie služieb a riešiť zostávajúci problém s výčtovaním doposiaľ neprevzatej inštalácie.

Boli obnovené činnosti v oblasti *bezpečnosti dopravy* s technickou pomocou na podporu reorganizácie povinností v rámci tohto odvetvia, pomoc pri príprave budúceho zavedenia *acquis* v oblasti udeľovania povolení a kontroly vozidiel a vypracovania technických špecifikácií.

Čistička odpadových vôd (ČOV) v Mia Milia/Haspolat v Nikózii, kde žijú obe komunity, zabezpečuje čistenie vôd už od roku 2012, stále však treba zrealizovať niektoré súvisiace projekty – napríklad v novembri bola podpísaná zmluva o naprojektovaní novej cisternovej stoky slúžiacej celej Nikózii a jej pripojení na ČOV, dosiahla sa dohoda o spoločnom využívaní vôd očistených v ČOV, prebiehajú práce na posúdení uskutočniteľnosti a pripravuje sa návrh rozvodného systému až do nárazníkovej zóny. Ten istý konzultant preskúma aj poľnohospodárske využívanie čistiarenskeho kalu z ČOV a vypracuje technické špecifikácie zariadenia na rozmetávanie kalu.

V prípade ČOV Morphou/Güzelyurt boli ukončené všetky asanačné práce a bolo vydané osvedčenie o funkčnosti. Začalo sa výberové konanie na výstavbu zásobníka a siete na opätovné využívanie očistenej vody zo zariadenia, toto konanie však nebolo úspešné.

Komisia začala štúdiu s cieľom zistiť potrebné asanačné práce na kanalizačnej sieti mesta Famagusta a ich cenu. Prebiehajú aj práce na naprojektovaní rozšírenia skládky Koutsoventsis/Güngör vrátane špecifikácií jednotky na úpravu výluhu vytekajúceho zo skládky. Takisto boli objednané nákladné vozidlá na prepravu odpadu. Toto úsilie v oblasti nakladania s tuhým odpadom doplnia ďalšie investície, ktoré sa uskutočnia v rámci programu na rok 2015, ako napríklad uzavretie znečisťujúcich hald a výstavba „zberných staníc“ na efektívnu prepravu odpadu na novú skládku. V oblasti pevného odpadu sa objednalo nové zdravotnícke sterilizačné zariadenie s cieľom zamedziť zneškodňovaniu nesterilizovaného odpadu. Nakladanie s tuhým odpadom sa rieši aj v rámci grantových schém na podporu občianskej spoločnosti a miestnych komunít (pozri ďalej v texte).

V rámci UNDP sa prostredníctvom nepriameho riadenia realizuje výstavba informačných a riadiacich stredísk v štyroch potenciálnych oblastiach sústavy *Natura 2000*. Tieto čiastočne už zhotovené budovy boli predmetom zmluvy vypovedanej v roku 2011.

Je dôležité poznamenať, že v roku 2015 sa začal veľký program technickej pomoci, ktorý sa zameriava na zlepšenie kapacity riadenia v odvetví vodného a odpadového hospodárstva. Právne predpisy pre tieto oblasti sa vypracovali už v rámci predchádzajúceho projektu technickej pomoci, ktorý sa skončil v roku 2012.

4.2.2. *Cieľ 2: Podpora sociálneho a hospodárskeho rozvoja*

Po zavŕšení technickej pomoci na podporu podnikania, ktorá sa skončila v roku 2013, bola v novembri podpísaná nová zmluva o technickej pomoci ako druhá fáza tejto intervencie s cieľom budovať kapacity organizácií zameraných na podporu podnikania, posúdiť uskutočniteľnosť podnikateľskej inkubácie a zoskupovania, uľahčiť dialóg o stratégii pre inteligentnú špecializáciu, ktorá je potrebná na prístup k európskym štrukturálnym a investičným fondom, a analyzovať trendy na trhu. Do decembra sa navyše dokončili všetky prípravné kroky na uzavretie dohody o delegovaní s Európskou bankou pre obnovu a rozvoj (EBOR). Malým a stredným podnikom to od roku 2016 umožní získať prístup k úverovým prostriedkom a know-how EBOR potrebným na rozvoj podnikania. Podpora podnikov sa uskutočňuje aj priamo prostredníctvom grantov a 36 grantových zmlúv v rámci *rozvoja MSP*: Grantová schéma *Modernizácia výrobkov a služieb* zostala ku koncu roka otvorená.

V oblasti *rozvoja vidieka* prebiehali práce v teréne zamerané na zvyšovanie noriem v sektore mlieka a mliečnych výrobkov. V polovici roku 2015 sa začala poskytovať technická pomoc na posilnenie kapacít veterinárnej služby s cieľom zabezpečiť a monitorovať dodržiavanie noriem týkajúcich sa zdravia zvierat a iných hygienických požiadaviek na kontrolu a prevenciu chorôb zvierat a budúceho obchodovania so živočíšnymi výrobkami cez demarkačnú líniu, ktorá bude pokračovať aj v roku 2016. Toto bude aj naďalej predstavovať zvlášť náročnú úlohu. V roku 2015 sa poskytla významná technická pomoc a uskutočnili sa veľké investície v oblasti strojov a zariadení na riadenie vedľajších živočíšnych produktov, eradikáciu a reformy sektora mlieka a mliečnych výrobkov. Metrologický program, ktorým sa zlepšia meracie kapacity laboratórií, sa začne uskutočňovať v roku 2016 spolu s technickou pomocou s cieľom naďalej posilňovať rozširovanie poľnohospodárskych služieb. Združenia pestovateľov olív z oboch komunít navrhli skúšobný program pre obe komunity zameraný na kontrolu škodcov – ovocných mušiek a do programu na rok 2015 boli zahrnuté prípravné činnosti. Z celkového počtu 39 grantových zmlúv podpísaných v roku 2013 v rámci 3. *grantovej schémy na rozvoj vidieka* sa ku koncu roku 2015 plnilo ešte 22 zmlúv.

V odvetví *vzdelávania* sa v roku 2015 poskytlo 13 grantov v rámci schémy *Inovácie a zmeny vo vzdelávaní VI*, na ktorú je vyčlenených 1,5 milióna EUR. K cieľom zahrnutým v schéme patrí posilnenie kapacít vyučovania/učenia sa, spoločné projekty so školami gréckych Cyperčanov, podnikanie a celoživotné vzdelávanie. Ku konca roka 2015 sa plnilo ešte šesť z desiatich grantových zmlúv z predchádzajúcej schémy (2013).

Po dokončení projektu *odborného vzdelávania, odbornej prípravy a pracovného trhu* (VETLAM) v roku 2012 bola v roku 2015 podpísaná nová zmluva o technickej pomoci k nadväzujúcemu projektu (VETLAM II), ktorý zahŕňa rozvoj a podporu systémov odborného vzdelávania a prípravy, celoživotné vzdelávanie, zlepšovanie zamestnatelnosti a posilnenie väzieb medzi vzdelávaním a trhom práce. Tento projekt doplní grantová schéma pre školy a organizácie celoživotného vzdelávania zahrnutá do programu na rok 2015.

Uskutočnili sa konzultačné stretnutia s miestnymi komunitami s cieľom pripraviť pôdu pre grantovú schému v hodnote 4,85 milióna EUR, ktorá sa má začať

začiatkom roku 2016: nazvanú *Rozvoj komunit 4*, ktorá sa zameria na spoločné využívanie verejných služieb s cieľom zvýšiť efektívnosť a kvalitu. K prioritám bude patriť nakladanie s tuhým odpadom v rámci doplnenia rozsiahlych investícií do infraštruktúry predpokladaných v programoch na roky 2014 a 2015. Ku koncu roku 2015 prebiehalo ešte deväť grantových zmlúv z predchádzajúcich grantových schém zameraných na komunitný rozvoj.

Od roku 2008 Útvar projektového riadenia poskytuje služby na podporu vykonávania grantových schém a ponúka široký rad činností odbornej prípravy pre žiadateľov a prijímateľov grantov. Činnosti tohto útvaru pokračujú v širšom rozsahu aj v rámci novej zmluvy o poskytnutí služby podpísanej v roku 2015. Prínosy útvaru pre Komisiu sa prejavujú najmä v podobe zvýšenej účinnosti a vierohodnosti.

Po ukončení hospodárskeho monitorovacieho programu v roku 2014, ktorý viedla Svetová banka v rámci trustového fondu financovaného programom na rok 2006, sa začiatkom roka 2015 začala druhá fáza naprogramovaná v roku 2014, ktorá vychádza z výsledkov predchádzajúcich analytických prác a poskytuje ďalšiu hĺbkovú analýzu a technickú pomoc v príslušných oblastiach.

4.2.3. *Cieľ 3: Podpora uzmierenia, opatrenia na budovanie dôvery a podpora občianskej spoločnosti*

Výbor pre nezvestné osoby, ktorý je podporovaný v rámci programu pomoci prostredníctvom modelu nepriameho riadenia s UNDP, naďalej pokračoval vo vykonávaní terénnych a laboratórnych činností. Z celkového počtu 2 001 nezvestných osôb výbor exhumoval 1 017 súborov pozostatkov, z ktorých bolo geneticky identifikovaných 618 osôb. Miera identifikácie sa v roku 2015 spomalila z dôvodu auditu postupov testovania DNA. Okrem toho sa sťažila práca v teréne, pretože sa nedarí získať nové informačné zdroje. Vykopávky sa uskutočnili v celkovo 1 033 lokalitách, ale v roku 2015 sa pozostatky našli len v 21 % preskúmaných lokalít⁴. V novembri sa však dosiahol významný medzník, pokiaľ ide o poskytovanie prístupu k 30 podozrivým pohrebným lokalitám pod tureckou vojenskou kontrolou v období rokov 2016 – 2019. V roku 2015 Komisia podpísala s UNDP dve dohody o delegovaní týkajúce sa poskytnutia financovania pre Výbor pre nezvestné osoby, pričom každé sa poskytuje vo výške 2,6 milióna EUR a týka sa činností v rokoch 2015 a 2016. Táto ročná suma predstavovala 82 % celkových darov pre Výbor pre nezvestné osoby za rok 2015. EÚ celkovo v rokoch 2006 – 2015 EÚ poskytla viac ako 70 % celkových finančných prostriedkov poskytnutých Výboru pre nezvestné osoby od Cypru a medzinárodných darcov.

Ochrana kultúrneho dedičstva prostredníctvom Technického výboru pre kultúrne dedičstvo (TCCH) spoločného pre obe komunity zostáva naďalej kľúčovým prvkom zložky programu pomoci týkajúcej sa zmierenia a budovania dôvery. Opätovné otvorenie veže Othello vo Famaguste v júli, ktorého sa zúčastnili vedúci predstavitelia oboch komunit, bolo dôležitou a veľmi sledovanou udalosťou. Veľkú pozornosť pritiahlo aj novembrové slávnostné ukončenie prác na starom maronitskom kostole svätého Juraja v Kormakitis/Koruçam. Významnou udalosťou koncom novembra bolo udelenie prístupu Technickému výboru pre kultúrne dedičstvo do obce Agia Marina/Gurpinar, ktorá je v súčasnosti vojenskou lokalitou, kde sa nachádza ďalší dôležitý maronitský kostol, s cieľom posúdiť potrebu konzervačných a renovačných prác. Význam práce, ktorú Technický výbor pre kultúrne dedičstvo vykonal pre mier a zmierenie na Cypre, uznal aj Európsky

⁴ Údaje Výboru pre nezvestné osoby od 30. decembra 2015

parlament, ktorý v októbri udelil vedúcim gréckych a tureckých Cyperčanov z výboru TCCH cenu *Európsky občan 2015*. V decembri bola s UNDP popísaná dohoda o delegovaní pre 4. fázu programu ochrany kultúrneho dedičstva. Výhľadovo sa bude osobitná pozornosť venovať záchrane a ochrane obnovených lokalít zo strany prijímajúcich komunít.

V reakcii na iniciatívu v oblasti nových opatrení zameraných na budovanie dôvery Komisia urýchlene zabezpečila zmenu prílohy k nariadeniu o demarkačnej línii s cieľom doplniť dva nové priechody v Deryneia a Lefka-Apliki a prerozdeliť zdroje potrebné na ich otvorenie. Práce zrealizuje UNDP v roku 2016.

Podpora občianskej spoločnosti pokračovala aj v roku 2015 dvomi smermi: začiatkom roka bola podpísaná nová dohoda o technickej pomoci, ktorá má zabezpečiť budovanie kapacít organizácií občianskej spoločnosti a podnecovať tvorbu sietí a spoločné akcie s gréckymi Cyperčanmi a inými organizáciami občianskej spoločnosti z EÚ. Neskôr v danom roku sa udelilo osem nových grantov v rámci programu *Občianska spoločnosť v akcii V*. Dopĺňajú 10 grantov, ktoré už prebiehajú v rámci programu *Občianska spoločnosť v akcii IV*. V októbri vzniklo Fórum občianskej spoločnosti (CSF) – platforma, na ktorej môžu organizácie občianskej spoločnosti vyjadrovať svoje očakávania a priority – a schádza sa každé tri mesiace. CSF pôsobí ako katalyzátor podpory organizácií občianskej spoločnosti a podporuje aktívne občianstvo.

Turecko-cyperská obchodná komora v decembri oznámila zoznam osôb vybraných do programu stáží, ktorý je spoločný pre obe komunity a financovaný z programu pomoci, pričom táto podpora pokrýva 80 % projektových nákladov. V rámci programu získa 24 absolventov vysokých škôl z radov tureckých Cyperčanov a gréckych Cyperčanov možnosť absolvovať stáž v druhej komunite.

4.2.4. *Cieľ 4: Približovanie komunity tureckých Cyperčanov k EÚ*

Správu *štipendií do EÚ* v školských rokoch 2014 – 2016 externe zabezpečovala Britská rada a v rámci tejto schémy sa v roku 2015 udelilo 125 grantov. Toto opatrenie bolo predĺžené o ďalšie tri roky prostredníctvom dohody o delegovaní podpísanej s Britskou radou v decembri na obdobie školských rokov 2017 – 2020. Komisia zabezpečuje prístup k štipendiami každoročne od roku 2007 a kontinuitu tejto schémy považuje za kľúčovú. Britská rada v rámci činností pri správe štipendijného programu organizuje dni pod názvom „Štúdium v Európe“ s cieľom informovať študentov o možnostiach štúdia mimo Spojeného kráľovstva. Zároveň rozvíja sieť absolventov a bude monitorovať strednodobý vplyv, napríklad mieru návratu študentov na Cyprus a úspechu pri hľadaní zamestnania.

Začiatkom roka 2015 začal fungovať nový *Infopoint*. Tým sa vytvorila vysoká úroveň viditeľnosti EÚ, jej politik a programov pomoci financovaných z EÚ s 35 podujatiami v roku 2015. Distribuovalo sa veľa informačných produktov. Existuje aj stránka na Facebooku *abbilgi* a významné pokrytie činností *Infopointu* v tlačенých médiách a televízii.

4.2.5. *Ciele 5/6: Príprava komunity tureckých Cyperčanov na zavedenie a vykonávanie acquis*

Nástroj Komisie technickej pomoci a výmeny informácií (ďalej „TAIEX“) sa používa na vykonávanie cieľov 5 a 6 nariadenia o pomoci, a tým pomáha pripravovať komunitu tC na vykonávanie *acquis* s ohľadom na zrušenie pozastavenia vykonávania, ku ktorému sa pristúpilo po nadobudnutí účinnosti komplexného riešenia cyperského problému. Pomoc pokračovala aj v roku 2015 a týkala sa tých

istých 16 hlavných oblastí alebo „sektorov“ *acquis* ako v predchádzajúcich rokoch s cieľom uľahčiť znovuzjednotenie Cypru. V roku 2015 sa zorganizovalo celkovo 307 podujatí. K opatreniam v rámci nástroja TAIEX patrili expertné misie, kurzy odbornej prípravy, semináre a študijné návštevy. Zainteresované strany zo strany komunity tC prejavili výrazne vyššiu informovanosť o požiadavkách *acquis* v sektoroch, ktoré boli aktívne v rámci nástroja TAIEX. V novembri sa v Bruseli konal seminár pre zainteresované strany na vysokej úrovni zo strany komunity tC o regionálnej a mestskej politike EÚ.

Nadalej pokračovala podpora obchodu cez demarkačnú líniu (nariadenie č. 866/2004). Nezávislí experti sa v roku 2015 zúčastnili pravidelných fytosanitárnych inšpekcií zemiakov a citrusových produktov, odobrali vzorky medu na analýzu a vypracovali aktualizovaný zoznam plavidiel, s ktorých úlovkami je možné obchodovať aj cez demarkačnú líniu.

4.3. Finančné plnenie (zmluvy a platby)

4.3.1. Uzatváranie zmlúv

Závazky v roku 2015 predstavovali sumu 27,7 milióna EUR a zahŕňali značný objem prác zadaných externým poskytovateľom a niekoľko dôležitých zmlúv o poskytnutí technickej pomoci. Miera prijatých záväzkov sa už štvrtý rok za sebou zvyšuje, čo svedčí o zrýchlení programu.

4.3.2. Platby

Platby v roku 2015 predstavovali sumu 17,7 milióna EUR. Očakáva sa, že platby budú stúpať viac úmerne s nárastom objemu záväzkov.

4.4. Monitorovanie

Komisia má priamu zodpovednosť za realizáciu väčšiny projektov (priame riadenie). Miera dohľadu zamestnancov Komisie je vysoká, zahŕňa neohlásené kontroly, ako aj výjazdové zasadnutia a riadiace výbory. Špecializovaný útvar projektového riadenia monitoruje granty určené na komunitný rozvoj, MSP a vidiecke podniky a od roku 2015 aj organizácie občianskej spoločnosti, školy a organizácie odborného vzdelávania a prípravy a zároveň podporuje prijímateľov grantov pri uplatňovaní pravidiel vykonávania grantu.

Monitorovanie v rámci nástroja TAIEX sa zlepšilo vďaka opätovnému použitiu projektových riadiacich skupín na jeseň roku 2015, ktorých cieľom je inventúra, hodnotenie pokroku a naplánovanie budúceho obdobia. Logistika v rámci nástroja TAIEX sa monitoruje prostredníctvom online systému riadenia TAIEX.

4.5. Audit a kontroly

Európsky dvor audítorov vykonal v roku 2015 následnú kontrolu auditu programu pomoci pre komunitu tC z roku 2012 a začiatkom roku 2016 podal správu. Nie sú potrebné žiadne následné opatrenia. Uskutočnil sa podrobný externý audit mechanizmov vnútornej kontroly s cieľom identifikovať potenciálne možnosti zlepšenia v oblasti zaistenia po tom, ako v roku 2015 došlo k presunu pracovnej skupiny na Generálne riaditeľstvo pre regionálnu a mestskú politiku. Audítori podali správu v roku 2016 a prebiehajú potrebné následné opatrenia. V októbri sa uskutočnil audit ex-post zameraný na úhradu piatich faktúr, ktorý viedlo generálne riaditeľstvo pre európsku susedskú politiku a rokovania o rozšírení (GR NEAR) z obdobia pred rokom 2015, keď pracovnú skupinu riadilo GR NEAR. Nenašli sa žiadne vyčísliteľné chyby. Zároveň sa uzavrela zmluva o overení výdavkov z 15 grantov

v rámci grantovej schémy *Rozvoj MSP III: modernizácia výrobkov a služieb*. Táto práca sa vykoná v roku 2016, keď sa skončí realizácia grantových zmlúv.

4.6. Hodnotenie

Na základe všeobecného vyhodnotenia programu v roku 2013 sa prehodnotili ukazovatele programu. Zhromaždili sa údaje z mnohých sektorov a navrhol sa rad nových ukazovateľov. Je však jasné, že chýba veľká časť ekonomických a sociálnych údajov a že pri zavedení *acquis* v budúcnosti bude potrebné značné zlepšenie štatistiky. V nadväznosti na posúdenie činností Výboru pre nezvestné osoby v roku 2014 zo strany organizácie Equipo Argentino de Antropologia Forense (EAAF) táto organizácia uskutočnila v roku 2015 ešte tri ďalšie návštevy vrátane revízie postupov genetického testovania.

4.7. Informácie, propagácia a zviditeľňovanie

V roku 2015 sa uskutočnilo 188 opatrení zameraných na zviditeľnenie a komunikáciu, čo predstavuje značný nárast oproti roku 2014 a k čomu výrazne prispel aj nový projekt *Infopoint*, ktorý riadi kancelária EUPSO spoločne so zastúpením Európskej komisie na Cypre (pozri tiež bod 4.2.4). Hlavné udalosti roku 2015 boli: návštevy vidieka v Komi Kebir/Büyükkonuk, Kiados/Serdarlı, Morphou/Güzelyurt a Lefka/Lefke a panelové diskusie o politike EÚ v oblasti rozvoja vidieka, Týždeň mobility, ktorý sa po prvýkrát oslavoval v komunite tC, a informačná kampaň proti obchodovaniu s ľuďmi. Deň Európy a Zelený týždeň sa oslavovali v podobe veľkého podujatia pod holým nebom a konala sa významná konferencia o kultúrnom dedičstve, na ktorej sa zišli odborníci z celého ostrova.

4.8. Konzultácie s vládou Cyperskej republiky

So zástupcami vlády Cyperskej republiky prebiehali stretnutia, zvlášť v prípade, keď ostrov navštívili vrcholní predstavitelia Komisie. Komisia sa aj naďalej spolieha na spoluprácu vlády v oblasti overovania vlastníckych práv a takisto sa pravidelne stretáva so stálym zastúpením v Bruseli. Generálne riaditeľstvo Európskej komisie pre zdravie a bezpečnosť potravín uskutočnilo v januári technickú návštevu s cieľom riešiť vypuknutie nodulárnej dermatitídy, ktorá sa prejavila na celom ostrove.

5. ZÁVERY

Komisia je aj naďalej odhodlaná podporovať proces urovnania konfliktu pod záštitou OSN a využíva všetky možnosti v rámci programu na uľahčenie iniciatív vyplývajúcich z tohto procesu, ako to robila v roku 2015 pri zabezpečení financovania otvorenia nových priechodov. Víťaným krokom je vytvorenie výboru *ad hoc* spoločného pre obe komunity, prostredníctvom ktorého sa obe spoločenstvá zaviazali preskúmať technické otázky súladu s *acquis*. Preukázalo so, že podpora prostredníctvom nástroja TAIEX v rámci programu pomoci má pozitívny vplyv na prácu výborov, pretože u zástupcov komunity tC sa prejavilo výrazné zlepšenie informovanosti o *acquis* v tých oblastiach, na ktoré sa zameriavala činnosť nástroja TAIEX.

Komisia bude aj naďalej poskytovať pomoc v rámci nariadenia o pomoci s cieľom uľahčiť znovuzjednotenie Cypru stimulovaním hospodárskeho rozvoja komunity tureckých Cyperčanov, pričom sa zameria na plnenie šiestich cieľov nariadenia. Počas roku 2015 sa pomoc bližšie zamerala na oblasti, ktoré predstavujú osobitné problémy z hľadiska budúceho súladu s *acquis*. Ide predovšetkým o otázky z oblasti životného prostredia a zdravia zvierat.

Vzhľadom na nízku kapacitu a nedostatok zdrojov prijímateľa v mnohých oblastiach a medzery v pripravenosti na budúce zavedenie *acquis* je potrebné pozorne zvážiť udržateľnosť projektov. Komisia naďalej aktívne podporuje konkrétne projekty aj v období po odovzdaní projektu prijímateľovi. Veľké dodané infraštruktúry a zariadenia však dnes prevádzkujú a úspešne udržiavajú práve ich prijímatelia.

Program sa zrýchľuje, o čom svedčí zvyšujúca sa miera prijatých záväzkov. Rýchla reakcia na potreby prijímateľa sa s ohľadom na vývoj rozhovorov o urovnaní stáva čoraz dôležitejšou.